

Ks. ADAM BILSKI*

FORMY PRZEPOWIADANIA SŁOWA BOŻEGO JAKO ZASADNICZE ELEMENTY WZROSTU WIARY

FORMS OF PREACHING THE WORD OF GOD
AS ESSENTIAL ELEMENTS OF FAITH GROWTH

Abstract: This article presents the most important aspects of proclaiming the Word of God in the Church. Each form of preaching described in it should primarily involve the proclamation of the Gospel and the continuation of the redemptive work of Christ. Since the inception of the Church, proclaiming the Word of God has been one of its three fundamental functions. The primary form of preaching is always the homily, for which the Bible serves as a foundational and indispensable source. Proclamation, by its nature, must be mystagogical and continually support the process of forming listeners of the Word of God. Therefore, the personal dimension of preaching is significant, which, as a consequence, should lead to a direct dialogue between God and the listener.

Keywords: preaching the word of God, function as a teacher of the Church, homily, sermon, conference, catechesis, preacher, listener.

Pan Jezus w trakcie publicznej działalności znaczną część czasu poświęcał na głoszenie nauki o zbawieniu. Mesjasz urzeczywistnił królestwo niebieskie dwojako – przez swoje nauczanie oraz zbawcze czyny (*verba et gesta*). Ponadto Jego działalność miała determinować w słuchaczach poczucie świadomości, że to w Nim dokonuje się wypełnienie prorocत्व Starego Przymierza mówiących o nadchodzącym Mesjaszu. Dzięki temu nadawał niejako sobą i swoim posłannictwem pełne znaczenie słowom Starego Testamentu.

---

* Ks. Adam Bilski – prezbiter archidiecezji wrocławskiej; homiletyk; e-mail: adambilski91@gmail.com.

Już od samego początku Jego publicznej działalności towarzyszyli Mu wybrańcy, którzy nazwani zostali apostołami. Z czasem grono słuchających Jego nauk powiększyło się o kolejne osoby, które nazywane były uczniami. Apostołowie nie zawsze byli wzorowymi odbiorcami przekazywanych przez Jezusa treści. Najbardziej znaną postacią z grona najbliższych towarzyszy Chrystusa, która sprzeniewierzyła się Jego nauce, był Judasz. Przez brak wierności swojemu Mistrzowi zginął w tragicznych okolicznościach. Wówczas kolegium apostoelskie powiększyło się o kolejnego świadka. Elementarnym warunkiem dokonania wyboru następcy zdrajcy Jezusa było towarzyszenie Mu podczas Jego publicznej działalności. Trafnie podkreślił to Paweł Apostoł w hieratycznym przemówieniu, które możemy znaleźć w *Dziejach Apostolskich*:

Trzeba więc, aby jeden z tych, którzy towarzyszyli nam przez cały czas, kiedy Pan Jezus przebywał z nami, począwszy od chrztu Janowego aż do dnia, w którym został od nas wzięty do nieba, stał się razem z nami świadkiem Jego zmartwychwstania (Dz 1,21,22).

Zatem najbliższe grono uczniów od początku było wybierane w taki sposób, aby mogło uwierzytelnić Jezusowe posłannictwo i zaświadczyć o Jego życiu, męce, śmierci, zmartwychwstaniu i wniebowstąpieniu. To właśnie w wydarzeniach paschalnych w pełni urealniła się zbawcza misja Jezusa zapowiadana przez proroków¹.

1. SENS POJĘĆ «PRZEPOWIADANIE SŁOWA BOŻEGO», «HOMILIA», «KATECHEZA» ORAZ «KAZANIE I KONFERENCJA»

Jezus Chrystus przyszedł na świat, aby przez swoje nauczanie i życie, a nade wszystko przez misterium śmierci i zmartwychwstania objawić światu Boga (por. J 17,3) i obdarzyć ludzkość życiem wiecznym. Zaprzagnął, aby dokonane przez Niego zbawcze dzieło było głoszone oraz nieustannie uobecnianie w liturgii Kościoła, dla którego posługa słowa i posługa miłości wraz z posługą uświęcania stanowią nadrzędne zadanie. Owa posługa jest konieczna, by w człowieku mogła zrodzić się wiara, która poprowadzi do zbawienia (por. Rz 10,17)².

Słowo ludzkie w dzisiejszych czasach przeżywa spory kryzys i coraz bardziej traci na wartości, ponieważ mnóstwo osób nie zwraca na nie uwagi i je lekceważy. Warto zatem podjąć refleksję na temat tego, czy podobna sytuacja ma miejsce w przypadku słowa Bożego. Istnieje wiele naukowych publikacji definiujących to,

¹ Por. T. LEWANDOWSKI. *Etos kaznodziei*. W: *Sługa słowa*. Red. W. Przyczyna. Kraków 1997 s. 215.

² Por. R. HAJDUK. *Ewangelia na forum świata. Od apologetyki do marketingu narracyjnego*. Kraków 2013 s. 9.

czym jest słowo Boże. Ciekawe wyjaśnienie proponuje Kazimierz Panuś. Autor pisze, że słowo Boże

[...] jest wielkim mocarzem, który chociaż bardzo niepokaznie i niepozornie posiada ciało, dokonuje rzeczy najbardziej boskich: może bowiem uwolnić od strachu, odjąć smutek, wywołać radość i spotęgować litość³.

Toteż pomimo zmniejszenia istotności słowa ludzkiego, słowo Boże nie traci na swojej sile i oddziaływaniu na istnienie wielu osób. Wciąż jest ono

[...] skuteczne i ostrzejsze niż wszelki miecz obosieczny, przenikające aż do rozdzielenia duszy i ducha, stawów i szpiku, zdolne osądzić pragnienia i myśli serca (Hbr 4,12).

Głoszenie zbawczego orędzia Chrystusa zawsze dokonuje się w skonkretyzowanej przestrzeni, którą jest Kościół. Został on stworzony i ukształtowany przez słowo i zbawczy czyn Jezusa Chrystusa. Jest permanentnie otwarty na słowo, dzięki temu nadal wzrasta jego mocą. Jednoczenie, dzięki posłudze nauczycielskiej i przez fakt swojego istnienia, słowo Boże jest przekazywane przez Kościół całemu światu⁴.

Należy przy tym podkreślić, że zasadniczym rdzeniem przepowiadania słowa Bożego w różnych formach jest Pismo Święte⁵. Kościół pamięta oraz nieustannie przypomina wiernym, że obok stołu Ciała Pańskiego istnieje również stół słowa Bożego. Dlatego Biblia od zawsze była otaczana głębokim szacunkiem i czcią przez chrześcijan. Kościół nieustannie podkreślał, że należy się karmić słowem Bożym, dzięki któremu przez wieki rozwijały się wielorakie formy przepowiadania, a w sposób szczególny kaznodziejstwo⁶.

Analogiczne wnioski można wyprowadzić po lekturze *Kodeksu prawa kanonicznego*. Jest tam napisane, że Kościół, który otrzymał od Chrystusa depozyt wiary, aby z pomocą Ducha Świętego strzegł święcie prawdy objawionej, wnikliwie badał, wykładał i wiernie głosił. Ponadto ma obowiązek i prawo, aby wykładać Ewangelię narodom, niezależnie od panującej władzy i uwarunkowań społeczno-politycznych, pamiętając o możliwości korzystania z środków masowego przekazu⁷.

---

³ K. PANUŚ. *Sztuka głoszenia kazań*. Kraków 2008 s. 8.

⁴ Por. PIUS XII. *Encyklika Mystici corporis o Mistycznym Ciele Jezusa Chrystusa i o naszym w nim zjednoczeniu z Chrystusem* (29.06.1943) p. 23.

⁵ Por. SOBÓR WATYKAŃSKI II. *Konstytucja dogmatyczna o Objawieniu Bożym Dei verbum* (18.11.1965) [dalej: KO] p. 24.

⁶ Por. tamże 21.

⁷ Por. *Kodeks prawa kanonicznego*. Poznań 2008 [dalej: KPK] kan. 747 § 1.

2. PRZEPOWIADANIE SŁOWA BOŻEGO

Przepowiadanie słowa Bożego jest kontynuowaniem posłannictwa oraz zbawczego dzieła Chrystusa. Jest osadzone u początków Kościoła i należy do jego podstawowych zadań. W definicji przepowiadania słowa Bożego mieści się wiele form głoszenia orędzia Jezusowego. W szerszym rozumieniu obejmuje całość nauczania kościelnego, w którym mieszczą się wypowiedzi, Magisterium Kościoła, konferencje, sympozja religijne, wykłady teologiczne, dialogi, pisma, kazania itd. Węższe rozumienie omawianego wątku można odnaleźć w *Kodeksie prawa kanonicznego*, gdzie używa się go na określenie teorii oraz praktyki, innego od katechezy, ustnego sposobu posługiwania słowem, które materializuje się w dwóch elementarnych rzeczywistościach: homilii i kazaniu⁸. Przepowiadanie słowa Bożego jest zawsze wydarzeniem międzypersonalnym i zbawczym oraz ma charakter sakramentalny. Nie polega tylko na przekazie wiedzy⁹. Chrześcijaństwo, mimo iż ma w wielkiej czci Pismo Święte, nie jest religią księgi, o czym wyraźnie przypomina nam *Katechizm Kościoła Katolickiego*¹⁰.

Podstawowym źródłem proklamowania słowa Bożego jest zawsze Pismo Święte, gdyż zajmuje ono szczególne miejsce w życiu całego Kościoła. Jest przestrzenią dla osobowego spotkania Boga z człowiekiem. Ponadto jest księgą, która nieustannie wzywa do powierzenia Stwórcy całej swojej egzystencji¹¹. Potwierdzenie tego, jak ważną rolę w przepowiadaniu odgrywa Biblia, znajdujemy również w nauczaniu soborowym, które wyraźnie stwierdza:

Kościół miał zawsze we czci Pisma Boże, podobnie jak samo Ciało Pańskie, skoro zwłaszcza w liturgii św. nie przestaje brać i podawać wiernym chleb żywota tak ze stołu słowa Bożego, jak i Ciała Chrystusowego. Zawsze uważał i uważa owe Pisma zgodnie z Tradycją świętą, za najwyższe prawidło swej wiary, ponieważ natchnione przez Boga i raz na zawsze utrwalone na piśmie przekazują niezmiennie słowo samego Boga, a w wypowiedziach Proroków i Apostołów pozwala rozbrzmiewać głosowi Ducha Świętego¹².

Jednakże, aby w przepowiadaniu prym wiódł głos Ducha Świętego, a nie tego, który przepowiada słowo Boże, głosiciel musi mieć nieustannie świadomość tego, że to słowo Boże posiada moc, a nie słowo ludzkie. Papież Pius XII w encyklice *Divino afflante Spiritu* wyraźnie podkreślił, że wierni pragną wiedzieć to, o czym sam Pan Bóg poucza w Piśmie Świętym, nie zaś to, o czym chce powiedzieć

⁸ Por. tamże kan. 726.

⁹ Por. H. SŁAWIŃSKI. *Chrześcijaństwo jako religia żywego słowa Bożego*. W: *O bogactwach Kościoła*. Red. M. Chojnacki [i in.]. Kraków 2014 s. 349-353.

¹⁰ Por. *Katechizm Kościoła Katolickiego*. Poznań 1994 p. 108.

¹¹ Por. H. SIMON. *Przepowiadanie biblijne*. W: *Biblia w nauczaniu chrześcijańskim*. Red. J. Kudasiewicz. Lublin 1991 s. 58.

¹² KO 21.

kaznodzieja, posługując się słowami zaczerpniętymi z Biblii tylko po to, by uargumentować swój przekaz. Na przepowiadającym spoczywa obowiązek nie tylko odpowiedzialności za autentyczność głoszonych treści, ale również jej umiłowanie i takie rozumienie, aby w nauczaniu we właściwy sposób przekazać zbawczą moc¹³.

Jeżeli chrześcijańskie przepowiadanie ma być ze swej istoty oparte przede wszystkim na orędziu biblijnym, to trzeba podchodzić do tekstów Pisma Świętego z należytą starannością¹⁴. Generuje to w głoszącym powinność dociekania do tego, co autorzy chcieli faktycznie przekazać i co przez ich słowa Bóg zamierzał ujawnić¹⁵. Należy zatem stwierdzić, że istotą wydobywania orędzia biblijnego nie jest to, co zapisał autor, lecz to, co Bóg zechciał przekazać przez autora natchnionego. Dlatego w przepowiadaniu nie jest najważniejsza litera, lecz duch.

Przepowiadanie jest zawsze osadzone w spotkaniu międzypersonalnym, w którym sam Chrystus jest pośrednikiem, a zarazem pełniącym całość objawienia¹⁶. Ponadto głoszenie słowa Bożego to zawsze wydarzenie społeczne, polegające na głoszeniu słuchaczom Chrystusa w Jego imieniu i w zjednoczeniu z Nim. Ponadto przepowiadanie oraz słuchanie słowa Bożego zawsze prowadzi do uczestnictwa w Bożym życiu i we wspólnocie Kościoła¹⁷. Pan Bóg „[...] jest sam w sobie odwiecznym dialogiem miłości [...] sam w sobie jest relacją”, ale również relacją jest Kościół, a jej fundamentem jest miłość Jezusa „[...] wprowadzająca z kolei nowe relacje międzyludzkie”¹⁸.

Przepowiadanie słowa Bożego jest zatem wielowymiarowe, gdyż jest chrystocentryczne, historiozbowe, egzystencjalne, eklezjalne oraz eschatologiczne. Jest ono bardzo mocno zintegrowane z życiem tego, który to słowo proklamuje. Jest autentyczne, gdy opiera się na chrześcijańskim świadectwie. Między świadectwem życia głoszącego a przekazem słowa dochodzi do wewnętrznej relacji, decydującej o autentyczności przekazu. Owa wiarygodność jest kluczowa, aby nie zepchnąć słowa Bożego do pięknie złożonych wyrazów mówiących o Bogu. Jest to istotne, ponieważ przepowiadanie dotyka rzeczywistości, przez którą można egzystować i którą można żyć¹⁹. Współzależność życia głoszącego z przepowiadaniem nawiązuje do sposobu, w jaki Stwórca przemówił przez swojego Syna do ludzi. Głosiciel

---

¹³ Por. J. KUDASIEWICZ. *Kaznodzieja jako prorok*. W: *Sługa słowa* s. 78-82.

¹⁴ Por. J. TWARDY. *Homilie niedzielne dla dorosłych*. „Współczesna Ambona” 17:1989 z. 3 s. 110.

¹⁵ Por. KO 12.

¹⁶ Por. *tamże* 2.

¹⁷ Por. H. LUBAC. *Słowo Boże w historii człowieka*. *Objawienie Boże*. Tłum. B. Czarnomska. Kraków 1997 s. 23; R. Guardini. *Objawienie. Natura i formy objawienia*. Tłum. A. Paygert. Warszawa 1957 s. 155.

¹⁸ J. RATZINGER. *Kościół pielgrzymująca wspólnota wiary*. Przeł. W. Szymona. Kraków 2005 s. 70.

¹⁹ Por. BENEDYKT XVI: *Posynodalna adhortacja apostolska Verbum Domini o słowie Bożym w życiu i misji Kościoła* (30.09.2010) p. 97.

podejmując wysiłek życia zgodnego z tym, czego nauczył się od Pana, w sposób właściwy przyczynia się do tego, że słowo staje się żywe²⁰.

Istnieje ścisły związek między świadectwem Pisma jako zapisem tego, co Słowo Boże mówi o sobie, a świadectwem życia wierzących. Jedno zakłada drugie i do niego prowadzi. Świadectwo chrześcijańskie przekazuje Słowo, o którym mówią Pisma. Pisma z kolei objaśniają świadectwo, które, dawane własnym życiem, stanowi powołanie chrześcijan. W ten sposób ci, którzy spotykają wiarygodnych świadków Ewangelii, przekonują się o skuteczności słowa Bożego w tych, którzy je przyjmują²¹.

Akcentując wartość autentycznego świadectwa życia, Paweł VI w adhortacji apostołskiej *Evangelii nuntiandi* zwrócił uwagę na to, iż

Dobra Nowina, obwieszczona przez świadectwo życia, musi być wcześniej czy później obwieszczona także świadectwem życia. Nie ma prawdziwej ewangelizacji bez głoszenia imienia i nauki, życia i obietnic, Królestwa i tajemnicy Jezusa Nazareńskiego, Syna Bożego²².

Należy pamiętać również o tym, że przepowiadane słowo Boże powinno we właściwy sposób rezonować na życie słuchaczy, nie tylko na tego, który jest głosicielem. Egzystencjalny i personalistyczny rys przepowiadania był wyraźny już w czasach apostołskich. Jeśli właściwie odczytamy sens listów św. Pawła oraz Dziejów Apostolskich, to z pewnością dostrzeżemy, że jest tam mnóstwo odwołań do codzienności słuchaczy i elementów, które dotyczą najczulszych punktów ludzkiej egzystencji²³. Zatem, aby przepowiadanie miało sens i odznaczało się prawdziwością, powinno być nieustannie aktualizowane do czasu oraz warunków kulturowych. Aktualizacja jest procesem koniecznym. Teksty biblijne zostały spisane w konkretnej epoce przez ludzi, którzy kierowali się różnymi okolicznościami charakterystycznymi dla ówczesnego okresu. Owe okoliczności mogą być niejasne dla współczesnego człowieka, zatem wymagają wyjaśnienia, aby przepowiadanie zawierało prawdę wynikającą ze zbawczego orędzia. Niezbędne jest wyjaśnienie prawd biblijnych w kodzie lingwistycznym, który byłby czytelny dla aktualnych czasów. Warto zaznaczyć, że jest to w pewnym stopniu niebezpieczne, gdyż grozi manipulowaniem tekstami. Dlatego istotne jest rzetelne i naukowe podejście, aby przekazać światło, które pragnie oświecić współczesnych słuchaczy²⁴. Dokonując

²⁰ Por. *tamże*.

²¹ *Tamże*.

²² PAWEŁ VI. *Adhortacja apostołska Evangelii nuntiandi o ewangelizacji w świecie współczesnym* (8.12.1975) p. 22.

²³ Por. J. BATKOWSKI. *Egzystencjalne warunki człowieka jako tworzywo homilii*. „Materiały Problemowe” 1975 nr 9 s. 111-112.

²⁴ Por. *Interpretacja Biblii w Kościele. Dokument Papieskiej Komisji Biblijnej z komentarzem biblistów polskich*. Red. R. Rubinkiewicz. Warszawa 1999 s. 87-90.

aktualizacji, należy pamiętać o tym, by ukazać to, co dany tekst ma do przekazania współczesnemu człowiekowi. Przepowiadanie słowa winno być interpretacją ludzkich doświadczeń w świetle objawienia²⁵. Obowiązek ciągłego aktualizowania nakładają na przepowiadającego słowa Boże dokumenty Soboru Watykańskiego II. Sobór miał bardzo wyraźny cel, a było nim *aggiornamento*, czyli takie odnowienie wspólnoty Kościoła, by mogła ona w skuteczny sposób spełniać zbawczą misję. Dokumenty Kościoła kładą szczególny nacisk na poznawanie dokładnej mentalności osób, do których się przemawia. Ważne jest również uwzględnienie ich możliwości percepcyjnych, aby głoszone słowo było dla nich czytelne²⁶.

3. HOMILIA

Homilia jest integralną częścią liturgii oraz najdoskonalszą formą przepowiadania w Kościele, w której uobecniają się biblijne słowa. Bardzo wyraźne podkreśla ten fakt *Konstytucja o liturgii świętej*, w której możemy przeczytać:

[...] jako część samej liturgii zaleca się bardzo homilie, w której w ciągu roku liturgicznego, na podstawie tekstów świętych, wyklada się tajemnice wiary i zasady życia chrześcijańskiego²⁷.

Termin «homilia» ma swoje źródło w języku greckim, w którym w formie czasownikowej określała czynności związane z przebywaniem ludzi ze sobą we wspólnocie, m.in.: mówienie do kogoś i rozmawianie. W sensie rzeczownikowym homilia pierwotnie określa: relacje społeczne, bycie razem, komunie²⁸. *Słownik grecko-polski* określa termin «homilia» aż przez pięć znaczeń: rozmowa, nauka, wykład; towarzystwo, zgromadzenie, grono; przebywanie razem; obcowanie z kimś; obcowanie płciowe²⁹. Jedno z nich jest bardzo wymowne, gdyż czyni z homilii swoisty synonim modlitwy, która często określana jest jako przebywanie z Panem Bogiem³⁰. Termin «homilia» oraz jego łaciński odpowiednik *conversatio*

²⁵ Por. J. TWARDY. *Aktualizacja kerygmatu w głoszeniu homilii*. „Przegląd Homiletyczny” 7:2003 s. 36.

²⁶ Por. W. BRÓŃSKI. *Recepcja nauczania Kościoła współczesnego na temat doświadczenia życiowego słuchaczy jako źródła homilii w przepowiadaniu niedzielnym dla dorosłych „Biblioteki Kaznodziejskiej” i „Współczesnej Ambony”*. „Roczniki Teologiczne” 49:2002 nr 6 s. 112-113.

²⁷ SOBÓR WATYKAŃSKI II. *Konstytucja o liturgii świętej Sacrosanctum Concilium* (4.12.1963) p. 52.

²⁸ Por. H. SŁAWIŃSKI. *Między ciągłością a zmianą. Teoria homilii w Stanach Zjednoczonych po II Soborze Watykańskim*. Kraków 2008 s. 19-20.

²⁹ Por. *Słownik grecko-polski*. T. 3. Red. Z. Abramowiczówna. Warszawa 1962 s. 276.

³⁰ Por. F. DRĄCZKOWSKI. *Modlitwa – „Nieustanne przebywanie z Bogiem” w świetle przekazów patrystycznych*. W: *Homo orans*. Red. J. Misiurek [i i.]. Lublin 2000 s. 69-85.

[...] określa bliskie i poufne obcowanie, obejmujące zarówno fizyczną bliskość, jak również nieskrępowanie, bezpośrednie mówienie³¹.

Łatwo zatem można dostrzec, że homilia może być definiowana jako obcowanie z Bogiem. Dotyczy ona bowiem relacji przepowiadającego z Bogiem oraz ze słuchaczami³². Formując definicję homilii, ks. Z. Adamek podaje, że jest to

[...] wyjaśnienie jakiegoś szczegółu z czytań Pisma św. lub innego tekstu (z *ordinarium* lub *proprium*) sprawowanego obrzędu liturgicznego, w którym to wyjaśnieniu na podstawie tekstów świętych wyklada się tajemnice wiary i zasady życia chrześcijańskiego³³.

Jest to o tyle interesująca wizja, gdyż można z niej wyodrębnić trzy zasadnicze elementy homilii. Pierwszym z nich jest element biblijny. Każda homilia winna być w jak największym stopniu poparta oraz zainspirowana tekstami zaczerpniętymi z Pisma Świętego. Warto odwołać się do II Polskiego Synodu Plenarnego, który słusznie zauważa, że

[...] głównym niedomaganiem homilii jest brak biblijności. Kaznodzieje bowiem nie zawsze potrafią wiernie i solidnie ukazywać orędzie czytań, nie dostrzegając ich wzajemnego związku³⁴.

Kolejną ważną kwestią jest element egzystencjalny. Głosząc homilię, kaznodzieja powinien zawsze uwzględniać aktualną sytuację egzystencjalną słuchaczy. Ostatni element skupia się wokół liturgii. Jest to element liturgiczny, który polega na nieustannym uświadamianiu sobie trwałej obecności Trójjedynego Boga, który działa w zgromadzeniu liturgicznym, oraz na odnalezieniu samego siebie w żywej relacji do Ojca, który jest uwielbiany przez Jezusa w Duchu Świętym³⁵. Homilia jako podstawowa forma posługi słowa była obecna w całej działalności Jezusa, apostołów oraz ojców Kościoła, istniała jako integralny element liturgii. Z biegiem czasu związek homilii z liturgią się zacierał i homilia była głoszona bez koniecznego związku z wydarzeniem liturgicznym.

G. Siwek wyraźnie podkreśla, że homilia posiada także funkcję ewangelizacyjną. Z racji na to, że jest ona pomostem łączącym liturgię słowa z liturgią Eucharystii, ukazuje ona symbiotyczny związek między przepowiadaniem i słuchaniem a tajemnicą Eucharystii, czyli pomiędzy słowem, Ofiarą oraz współofiарowaniem³⁶. Ewangelizacyjne zadanie homilii polega na tym, że wspólnota wsłuchana

³¹ G. BUNGE. *Ewagriusz z Pontu – Mistrz życia duchowego, modlitwa ducha, acedia, ojcostwo duchowe*. Przekł. J. Bednarek. Kraków 2006 s. 36.

³² Por. E. WASILEWSKI. *Związek modlitwy nieustannej z przepowiadaniem homilijnym w świetle przekazów patrystycznych*. „Roczniki Teologiczne” 63:2016 z. 12 s. 131-147.

³³ Z. ADAMEK. *Homiletyka*. Tarnów 1992 s. 130.

³⁴ *II Polski Synod Plenarny. Teksty robocze*. Poznań – Warszawa 1991 I, 7.

³⁵ Por. E. STANIEK. *Z kaznodziejskiego warsztatu*. Kraków 1997 s. 13-16.

³⁶ Por. G. SIWEK. *Ewangelizacyjna funkcja homilii*. „Homo Dei” 1993 nr 62 s. 84-95.

w przepowiadane treści dzięki nim odkrywa jeszcze bardziej rozumienie Eucharystii. *Kodeks prawa kanonicznego* nakazuje, aby homilie były głoszone w każdej Mszy św. sprawowanych z udziałem wiernych w niedziele oraz święta. Zalecana jest także homilia w dni powszednie, uwzględniając przede wszystkim okres Adwentu i Wielkiego Postu oraz z okazji wyjątkowych okazji³⁷. Warto pamiętać o tym, że homilie powinny być także wygłaszane podczas sprawowania sakramentów. Homilia w idealny sposób wprowadza w sprawowane misterium sakramentu, pogłębiając jego treść, akcentując tło biblijne, eklezjalne oraz uwzględniając obecną sytuację uczestniczących w zbawczej ekonomii Pana Boga. Jak można przeczytać w *Dekrecie o posłudze i życiu kapłanów*:

Głoszenie słowa wymagane jest dla samej posługi sakramentów, ponieważ są to sakramenty wiary, która rodzi się ze słowa i nim się karmi³⁸.

To homilia pozwala pojąć odwołanie takich sakramentów, jak namaszczenie chorych, małżeństwo, święcenia kapłańskie do paschy Chrystusa celebrowanej w Mszy św. Ponadto pozostawia miejsce na adaptację biblijnych oraz liturgicznych tekstów do konkretnego człowieka, miejsca i czasu³⁹. Nie należy zapominać o roli homilii wygłaszanych podczas uroczystości pogrzebowych, bowiem nierzadko jest to jedyna okazja, aby ochrzczeni, którzy są niepraktykujący, spotkali się ze słowem Bożym⁴⁰.

4. KATECHEZA

Pojęcie «katecheza» pochodzi od greckiego słowa *katechein*, czyli wołać z góry, wywoływać echo, znajdować oddźwięk⁴¹. Z upływem czasu czasownik *katechein* oznaczał tyle, co pouczać. Natomiast *katechidzo* można tłumaczyć jako ucztę. Etymologicznie nazwa ta sugeruje, że to pouczenie rozumiane było jako wypowiedzianie głosu, który miał wywoływać echo, odpowiedź, konsekwencje. Zatem można dojść do wniosku, że głos uczącego jest swoistym echem uczniowskiego pytania. Odwrotnie można to rozumieć w ten sposób, że odpowiedź ucznia jest jakby echem wypowiedzi tego, który naucza. Następujące rozumienie katechizowania wskazuje, iż ma ono powodować wywoływanie sygnałów zwrotnych. Idąc dalej, można wyprowadzić wniosek, że katechizowanie to przestrzeń do

---

³⁷ Por. KPK kan. 767.

³⁸ SOBÓR WATYKAŃSKI II. *Dekret o posłudze i życiu prezbiterów Presbyterorum ordinis* (7.12.1965) p. 4.

³⁹ Por. *Eucharystia w duszpasterstwie*. Red. A. Szafranski. Lublin 1977 s. 231.

⁴⁰ Por. *Praktyka przepowiadania słowa Bożego. Materiały do nauczania w zakładach teologicznych*. T. 2. Red. L. Kuc. Warszawa s. 231.

⁴¹ Por. W. KOPALIŃSKI. *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych z almanachem*. Warszawa 1994 s. 258.

dialogu, w którym nie może zabraknąć miejsca na wykład, pytania oraz odpowiedzi⁴². W *Słowniku wyrazów obcych* katechizacja oznacz tyle, co nauczanie katechizmu⁴³. Z kolei współczesna teologia katechetyczna akcentuje w katechezie wartość dialogu, który w wyraźny sposób ma wpływ na otaczającą rzeczywistość, a co za tym idzie na kształtowanie ludzkiego życia⁴⁴. Nadrzędną treścią nauczania katechetycznego powinno być zawsze paschalne misterium Jezusa Chrystusa. Treść owego nauczania winna być w swojej istocie niezmienna, a forma jej przekazu musi zawsze mieć na uwadze współczesnych odbiorców⁴⁵.

Natura katechezy najdoskonalej odsłania się, kiedy jest zakorzeniona w słowie Bożym, w które nieustannie się wsłuchuje, w nim uczestniczy i je przepowiada⁴⁶. Katecheza, jako podstawowa forma przepowiadania słowa Bożego, bierze aktywny udział w rozwoju wiary⁴⁷. Jest ona żywo osadzona w zamierzeniach duszpasterskich i planach Kościoła⁴⁸. W trakcie V Synodu Biskupów w Rzymie wielu ojców wysuwało propozycje, aby w sposób wyczerpujący określić katechezę, aby zgłębić jej rozumienie i uczynić z niej bardziej operatywne narzędzie w całym obszarze duszpasterskiej działalności Kościoła. W ten sposób katecheza została określona jako swoista interpretacja świata oraz człowieka w świetle objawienia i wiary. Następnie rozumiano ją jako propozycję wiary, która rozwija się po zetknięciu z chrześcijańskim orędziem i jego osobową akceptacją. Kolejne definiowanie katechezy dotyczy zgłębnego wychowania wiary, które polega na odkrywaniu Bożego planu zawartego w historii zbawienia i kształtowaniu postawy głoszenia oraz celebrowaniu paschalnego misterium w życiu konkretnych osób. W końcu przez katechezę można rozumieć całą działalność Kościoła⁴⁹.

W. Kubik podaje, że termin «katecheza» możemy pojmować trojako: w węższym znaczeniu dotyczy podstawowego wprowadzenia we wspólnotę wiary chrześcijańskiej. Na pierwszy plan wysuwają się tutaj dwa elementarne czynniki – wspólnota i wiara. Zatem można wyprowadzić wniosek, że katecheza winna być przeprowadzana we wspólnocie i we wspólnotę wprowadzać. Rzecz jasna, chodzi o wprowadzanie poprzez katechezę we wspólnotę ludzi wierzących, która powinna pogłębiać i wzmacniać wiarę całej wspólnoty. Należy pamiętać, że wprowadzenie we wspólnotę nie jest nigdy jednorazowym aktem, ale procesem, który rozciąga

⁴² Por. JAN PAWEŁ II. *Katecheza środowca* (12.12.1984). W: Tenże. *Wierzę w Boga Ojca Stworzyciela*. Rzym 1987 s. 13-14.

⁴³ Por. J. TOKARSKI. *Słownik wyrazów obcych*. Warszawa 1994 s. 258.

⁴⁴ Por. K. MISIĄCZEK. *Status metodologiczny teologii katechetycznej (katechetyki)*. W: *Metodologia teologii praktycznej*. Red. W. Przyczyna. Kraków 2011 s. 86-89.

⁴⁵ Por. H. SŁAWIŃSKI. *Kontekstualne uwarunkowanie głoszenia katechez do młodzieży*. „Pro Musica Sacra” 13:2015 s. 56-58.

⁴⁶ Por. M. MAJEWSKI. *Teologia katechezy*. Wrocław 1989 s. 67.

⁴⁷ Por. TENŻE. *Synodalne określenia katechezy i ich wyjaśnienie*. „Katecheta” 23:1979 nr 1 s. 13.

⁴⁸ Por. G. KUSZ. *Katecheza i jej miejsce w Kościele (I)*. „Katecheta” 26:1982 nr 1 s. 11.

⁴⁹ Por. M. MAJEWSKI. *Synodalne określenia katechezy* s. 12-14.

się na całe życie. Z tego powodu katechezę w znaczeniu szerszym definiuje się jako całą działalność Kościoła, która ciągle pomaga chrześcijanom coraz bardziej odnajdywać samych siebie w świetle tajemnicy wiary. Z kolei w znaczeniu najszerszym katechezą nazywa się całą aktywność Kościoła, gdyż każda forma jego działalności pomaga w uczeniu się wiary we wspólnocie wierzących i przyczynia się do nieustannego jej rozwijania i egzystowania według jej wskazań⁵⁰.

Trzeba stwierdzić, iż słowo Boże jest konkretnym wezwaniem skierowanym do człowieka, dlatego przyjęcie owego wezwania domaga się formowania w wierzącym jawnych postaw, z których musi wypływać jego postępowanie. Wynika stąd jasno, że nadrzędnym zadaniem katechezy, rozumianej jako jedna z podstawowych form głoszenia słowa Bożego, jest ukierunkowanie usłyszanej prawdy Bożej na życie konkretnych osób⁵¹.

Należy pamiętać, że katecheza poprzez służbę głoszenia słowa Bożego nie powinna zatrzymywać się tylko na przekazie pewnych informacji, wiedzy, tajemnic wiary i prawd. Musi być zawsze spotkaniem z żywym Bogiem, który dzięki słowom Pisma Świętego porozumiewa się z człowiekiem. Chodzi o to, żeby katecheza przekazywała teksty biblijne w taki sposób, aby głoszone słowo Boże było skuteczne i zawsze dotykało człowieka i pociągało go do Pana Boga oraz Kościoła⁵². Warto podkreślić, że aby słowo głoszone przez katechetę faktycznie pociągało do Pana Boga, powinno być wierne Bożemu orędziu, które swój szczyt osiągnęło w Chrystusie⁵³.

5. KAZANIA I KONFERENCJE

Kodeks prawa kanonicznego podkreśla, że podobnie jak liturgia nie wyczerpuje w wystarczający sposób całej misji Kościoła, ta i homilia nie wyczerpuje wszystkich możliwości przepowiadania⁵⁴. Poza homilijną formą przepowiadania słowa Bożego istnieje także forma pozaliturgiczna, która obejmuje kazania oraz konferencje. Teologia pastoralna podaje, że kazanie jest jednostką

[...] ustnego, publicznego, oficjalnego i zobowiązującego przepowiadania słowa Bożego, przez przedstawiciela Kościoła, w celu doprowadzenia do wiary, nawrócenia i wspólnoty, dokonującego się poza kontekstem liturgicznym.

---

⁵⁰ Por. R. MURAWSKI. *Katecheza – ewangelizacja*. „Studia Theologica Varsaviensia” 1985 nr 2 s. 272.

⁵¹ Por. W. KOSKA. *Uwagi metodyczne do podręcznika „Chrystus żyjący w swoim Kościele”*. „Katecheta” 18:1974 nr 1 s. 86.

⁵² Por. H. ŁUCZAK. *Rola katechety w przekazie słowa*. „Katecheta” 26:1982 nr 1 s. 21.

⁵³ Por. J. BAGROWICZ. *Uwarunkowania skuteczności katechezy*. Włocławek 1993 s. 48.

⁵⁴ Por. KPK kan. 761.

Najczęściej wskazuje się następujące rodzaje kazań: nowennowe, pasyjne i se-ryjne (misyjne i rekolekcyjne)⁵⁵.

Kodeks prawa kanonicznego wyraźnie akcentuje ważność kazań misyjnych i rekolekcyjnych i zaleca duszpasterzom, aby je organizowali w konkretnych okresach roku liturgicznego⁵⁶. Rekolekcje ogólnoparafialne J. Kołodziejczyk określa jako

[...] działalność duszpasterską Kościoła, która realizuje się poprzez słowo i sakrament i zmierza do odnowy chrześcijańskiego stylu życia w wiernych oraz budowania Kościoła i lepszego świata przez przepocenie duchem ewangelicznym spraw doczesnych⁵⁷.

Nauki rekolekcyjne przeprowadzane w czasie okresu adwentowego i wielkanocnego powinny odślaniać i pogłębiać znaczenie i rozumienie narodzenia Pańskiego oraz misterium paschalnego⁵⁸. Głoszony w trakcie rekolekcji kerygmat powinien docierać do każdego wiernego, jednak należy pamiętać o tym, że rekolekcje mogą być organizowane dla konkretnych wspólnot, grup wiekowych, stanów i zawodów. Tradycyjny podział wyróżnia trzy następujące typy rekolekcji: otwarte, półzamknięte i zamknięte. Przykładem rekolekcji otwartych są te tradycyjnie organizowane w parafiach, szczególnie w okresie Wielkiego Postu. Charakteryzują się one tym, że uczestnicy nie muszą przerywać swoich codziennych obowiązków i na nauki uczęszczają do kościoła. Rekolekcje półzamknięte przeprowadzane są dla skonkretyzowanych grup w innym wyznaczonym do tego miejsca, w którym uczestnicy przeżywają dzień rekolekcyjny. Na noc powracają do swoich domów. W sensie ścisłym klasyczną formą rekolekcji są rekolekcje zamknięte. Przeżywający takie rekolekcje mieszkają w domu rekolekcyjnym, wyłączając i odcinając się ze swoich codziennych zajęć i obowiązków, aby pod kierownictwem rekolekcjonisty pogłębić swoją relację z Bogiem i zrewidować swoje życie⁵⁹.

Bardzo istotną formą przepowiadania jest głoszenie misji świętych, których celem jest zdeterminowanie całej parafii do ożywienia oraz pogłębienia życia chrześcijańskiego⁶⁰.

Ostatnią formą pozaliturgicznego przepowiadania słowa Bożego są konferencje głoszone najczęściej podczas rekolekcji, dni skupienia i różnych nabożeństw. Podstawową różnicą między konferencją, kazaniem i homilią jest przede wszystkim sposób ujęcia tematu oraz długość. Konferencje zazwyczaj są dłuższe

⁵⁵ G. SIWEK. *Przepowiadanie słowa Bożego*. W: *Teologia pastoralna*. T. 2. Red. R. Kamiński. Lublin 2002 s. 170-174.

⁵⁶ Por. KPK kan. 770.

⁵⁷ J. KOŁODZIEJCZYK. *Kazania misyjne i rekolekcyjne*. „Materiały Problemowe” 1988 nr 2 s. 111.

⁵⁸ Por. H. SIMON. *Teologiczne podstawy rekolekcji*. „Ateneum Kapłańskie” 1985 nr 457 s. 392.

⁵⁹ Por. G. SIWEK. *Rekolekcje dla dorosłych*. Kraków 1999 s. 728.

⁶⁰ Por. E. STANEK. *Z kaznodziejskiego warsztatu* s. 127.

(30-45 min) i zawierają konkretne życiowe zastosowania. W sposób szczególnie zwraca się w nich uwagę na racjonalne głoszenie prawd, z tego powodu w swojej formie są bardzo zbliżone do wykładu akademickiego. Przedmiotem konferencji są najczęściej kwestie, na które nie można w sposób bezpośredni znaleźć uzasadnienia w objawieniu⁶¹.

ZAKOŃCZENIE

Każda opisana forma przepowiadania powinna być głoszeniem Ewangelii⁶² i kontynuacją zbawczego dzieła Chrystusa. Od samego początku istnienia Kościoła głoszenie słowa Bożego jest jedną z trzech podstawowych jego funkcji. Historia i współczesność wyraźnie pokazują, że jednostki przepowiadania mogą przyjąć różne formy. Nie wolno jednak zapominać, że nadrzędną formą przepowiadania jest zawsze homilia, dla której podstawowym i niezbędnym źródłem jest Biblia.

Przepowiadanie ze swej istoty zawsze musi być mistagogiczne. Powinno nieustannie wspierać proces formowania słuchaczy słowa Bożego. Ponadto słowo winno być stałym i regularnym pokarmem dla życia duchowego wierzących. Głoszone słowo jest zawsze darem, który w wolności może zostać przyjęty bądź odrzucony przez słuchacza. Zatem istotne jest to, aby odbiorcy słowa Bożego mieli ciągłą świadomość wolności swojego sumienia oraz własnej odpowiedzialności za przyjęcie i pielęgnowanie wiary.

Jednak żeby słuchający słowa Bożego mieli tę świadomość, ważny jest personalistyczny wymiar przepowiadania, który w konsekwencji ma doprowadzić do bezpośredniego dialogu między Bogiem a słuchaczem. Nikt nigdy nie może zostać wyręczony w poszukiwaniu prawdy i udzieleniu odpowiedzi na uprzedzającą miłość Boga objawioną w Jezusie Chrystusie. Można natomiast stworzyć takie warunki, które będą sprzyjały ciągłemu wzrostowi wiary. Z pewnością stwarza je przepowiadanie słowa Bożego, gdyż wiara zawsze rodzi się ze słuchania.

BIBLIOGRAFIA

- ADAMEK Z.: *Homiletyka*. Tarnów 1992.
BAGROWICZ J.: *Uwarunkowania skuteczności katechezy*. Włocławek 1993.
BATKOWSKI J.: *Egzystencjalne warunki człowieka jako tworzywo homilii*. „Materiały Problemowe” 1975.
BENEDYKT XVI: *Posynodalna adhortacja apostolska Verbum Domini o słowie Bożym w życiu i misji Kościoła* (30.09.2010).

---

⁶¹ Por. Z. ADAMEK. *Homiletyka* s. 131.

⁶² Por. H. ŁYSY. *Kazanie katechizmowe czy homilia*. W: *Z zagadnień współczesnej homiletyki*. Red. W. Przyczyna. Kraków 1993 s. 63.

- BRÓŃSKI W.: *Recepcja nauczania Kościoła współczesnego na temat doświadczenia życiowego słuchaczy jako źródła homilii w przepowiadaniu niedzielnym dla dorosłych „Biblioteki Kaznodziejskiej” i „Współczesnej Ambony”*. „Roczniki Teologiczne” 49:2002 nr 6.
- BUNGE G.: *Ewagriusz z Pontu – Mistrz życia duchowego, modlitwa ducha, acedia, ojcostwo duchowe*. Przekł. J. Bednarek. Kraków 2006.
- DRĄCZKOWSKI F.: *Modlitwa – „Nieustanne przebywanie z Bogiem” w świetle przekazów patrystycznych*. W: *Homo orans*. Red. J. Misiurek [i in.]. Lublin 2000.
- Eucharystia w duszpasterstwie*. Red. A. Szafranski. Lublin 1977.
- GUARDINI R.: *Objawienie. Natura i formy objawienia*. Tłum. A. Paygert. Warszawa 1957.
- HAJDUK R.: *Ewangelia na forum świata. Od apologetyki do marketingu narracyjnego*. Kraków 2013.
- II Polski Synod Plenarny. Teksty robocze*. Poznań – Warszawa 1991.
- Interpretacja Biblii w Kościele. Dokument Papieskiej Komisji Biblijnej z komentarzem biblistów polskich*. Red. R. Rubinkiewicz. Warszawa 1999.
- JAN PAWEŁ II: *Katecheza śródowa (12.12.1984)*. W: *Tenże. Wierzę w Boga Ojca Stworzyciela*. Rzym 1987.
- Katechizm Kościoła Katolickiego*. Poznań 1994.
- Kodeks prawa kanonicznego*. Poznań 2008.
- KOŁODZIEJCZYK J.: *Kazania misyjne i rekolekcyjne*. „Materiały Problemowe” 1988 nr 2.
- KOPALIŃSKI W.: *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych z almanachem*. Warszawa 1994.
- KOSKA W.: *Uwagi metodyczne do podręcznika „Chrystus żyjący w swoim Kościele”*. „Katecheta” 18:1974 nr 1 s. 86-88.
- KUDASIEWICZ J.: *Kaznodzieja jako prorok*. W: *Sługa słowa*. Red. W. Przyczyna. Kraków 1997.
- KUSZ G.: *Katecheza i jej miejsce w Kościele (I)*. „Katecheta” 26:1982 nr 1.
- LEWANDOWSKI T.: *Etos kaznodziei*. W: *Sługa słowa*. Red. W. Przyczyna. Kraków 1997.
- LUBAC H.: *Słowo Boże w historii człowieka. Objawienie Boże*. Tłum. B. Czarnomska. Kraków 1997.
- ŁUCZAK H.: *Rola katechety w przekazie słowa*. „Katecheta” 26:1982 nr 1.
- ŁYSY H.: *Kazanie katechizmowe czy homilia*. W: *Z zagadnień współczesnej homiletyki*. Red. W. Przyczyna. Kraków 1993.
- MAJEWSKI M.: *Synodalne określenia katechezy i ich wyjaśnienie*. „Katecheta” 23:1979 nr 1.
- MAJEWSKI M.: *Teologia katechezy*. Wrocław 1989.
- MISIACZEK K.: *Status metodologiczny teologii katechetycznej (katechetyki)*. W: *Metodologia teologii praktycznej*. Red. W. Przyczyna. Kraków 2011.
- MURAWSKI R.: *Katecheza – ewangelizacja*. „Studia Theologica Varsaviensia” 1985 nr 2.
- PANUŚ K.: *Sztuka głoszenia kazań*. Kraków 2008.
- PAWEŁ VI: *Adhortacja apostołska Evangelii nuntiandi o ewangelizacji w świecie współczesnym (8.12.1975)*.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie języków oryginalnych [Biblia Tysiąclecia]*. Poznań 2003⁵.
- PIUS XII: *Encyklika Mystici corporis o Mistycznym Ciele Jezusa Chrystusa i o naszym w nim zjednoczeniu z Chrystusem (29.06.1943)*.
- Praktyka przepowiadania słowa Bożego. Materiały do nauczania w zakładach teologicznych*. T. 2. Red. L. Kuc. Warszawa 1973.

- RATZINGER J.: *Kościół pielgrzymująca wspólnota wiary*. Przeł. W. Szymona. Kraków 2005.
- SIMON H.: *Przepowiadanie biblijne*. W: *Biblia w nauczaniu chrześcijańskim*. Red. J. Kudasiewicz. Lublin 1991.
- SIMON H.: *Teologiczne podstawy rekolekcji*. „Ateneum Kapłańskie” 1985 nr 457 s. 390-396.
- SIWEK G.: „*Przepowiadanie słowa Bożego*”. W: *Teologia pastoralna*. T. 2. Red. R. Kamiński. Lublin 2002.
- SIWEK G.: *Ewangelizacyjna funkcja homilii*. „Homo Dei” 1993 nr 62.
- SIWEK G.: *Rekolekcje dla dorosłych*. Kraków 1999.
- SŁAWIŃSKI H.: *Chrześcijaństwo jako religia żywego słowa Bożego*. W: *O bogactwach Kościoła*. Red. M. Chojnacki [i in.]. Kraków 2014.
- SŁAWIŃSKI H.: *Kontekstualne uwarunkowanie głoszenia katechez do młodzieży*. „Pro Musica Sacra” 13:2015.
- SŁAWIŃSKI H.: *Między ciągłością a zmianą. Teoria homilii w Stanach Zjednoczonych po II Soborze Watykańskim*. Kraków 2008.
- Słownik grecko-polski*. Red. Z. Abramowiczówna. Warszawa 1962.
- SOBÓR WATYKAŃSKI II: *Dekret o posłudze i życiu kapłanów Presbyterorum ordinis*. W: *Sobór Watykański II. Konstytucje, dekryty, deklaracje*. Poznań 2002.
- SOBÓR WATYKAŃSKI II: *Konstytucja dogmatyczna o Objawieniu Bożym Dei Verbum*. W: *Sobór Watykański II. Konstytucje, dekryty, deklaracje*. Poznań 2002.
- SOBÓR WATYKAŃSKI II: *Konstytucja o liturgii świętej Sacrosanctum concilium*. W: *Sobór Watykański II. Konstytucje, dekryty, deklaracje*. Poznań 2002.
- STANIEK E.: *Z kaznodziejskiego warsztatu*. Kraków 1997.
- TOKARSKI J.: *Słownik wyrazów obcych*. Warszawa 1994.
- TWARDY J.: *Aktualizacja kerygmatu w głoszeniu homilii*. „Przegląd Homiletyczny” 7:2003.
- TWARDY J.: *Homilie niedzielne dla dorosłych*. „Współczesna Ambona” 17:1989 z. 3.
- WASILEWSKI E.: *Związek modlitwy nieustannej z przepowiadaniem homilijnym w świetle przekazów patrystycznych*. „Roczniki Teologiczne” 63:2016 z. 12.

Streszczenie: Niniejszy artykuł przedstawia najważniejsze zagadnienia dotyczące głoszenia słowa Bożego w Kościele. Każda opisana w nim forma przepowiadania powinna być przede wszystkim głoszeniem Ewangelii i kontynuacją zbawczego dzieła Chrystusa. Od samego początku istnienia Kościoła głoszenie słowa Bożego jest jedną z trzech podstawowych jego funkcji. Według autora nadrzędną formą przepowiadania jest zawsze homilia, dla której podstawowym i niezbędnym źródłem jest Biblia. Przepowiadanie ze swej istoty musi być mistagogiczne i nieustannie wspierać proces formowania słuchaczy słowa Bożego. Dlatego według autora artykułu ważny jest personalistyczny wymiar przepowiadania, który w konsekwencji ma doprowadzić do bezpośredniego dialogu między Bogiem a słuchaczem.

Słowa kluczowe: przepowiadanie słowa Bożego, funkcja nauczycielka Kościoła, homilia, kazanie, konferencja, katecheza, głosiciel, słuchacz.